

บทบาทและกลไกการขับเคลื่อนชุมชนเข้มแข็งของสภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม¹

Roles and mechanism for driving towards an empowered community of Khlong Mai
Sub-District Community Organization Council, Sampran District,
Nakhon Pathom Province

รับบทความ	28/02/2022
แก้ไขบทความ	28/03/2022
ยอมรับบทความ	02/05/2022

เมทินา อีสริยานนท์², สกฤติ อีสริยานนท์²
และศักดา ศิลากร²
Methina Isariyanon, Sakda Silakorn
and Sakrit Isariyanon

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้ต้องการนำเสนอให้เห็นถึงบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่ในการขับเคลื่อนการพัฒนาในเชิงพื้นที่โดยชุมชนให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน โดยเป็นการถอดบทเรียนของพื้นที่จากการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์ พบว่า ปัจจัยสำคัญต่อการเกิดจากกระบวนการพัฒนาชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชน ความสามัคคีของคนในชุมชน การบูรณาการกองทุนต่าง ๆ ของชุมชน การมีฐานข้อมูลของชุมชน และทุนชุมชน ภายใต้การขับเคลื่อนประเด็นงานต่าง ๆ ของสภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่ ได้แก่ กองทุนและสวัสดิการชุมชน ที่อยู่อาศัย วิสาหกิจชุมชน การสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร การเป็นเวทีกลางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน และการทำงานประสานเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ซึ่งส่งผลให้ชุมชนตำบลคลองใหม่เป็นหนึ่งในชุมชนที่มีความเข้มแข็งสามารถจะพัฒนาชุมชนของตนเองได้อย่างมั่นคง และยั่งยืนได้

คำสำคัญ: สภาองค์กรชุมชน ชุมชนเข้มแข็ง ตำบลคลองใหม่

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง บทสังเคราะห์ โมเดลการพัฒนาตำบลต้นแบบนวัตกรรมชุมชนเข้มแข็งกรณีศึกษาภาคกรุงเทพฯ ปริมณฑล และภาคตะวันออก ได้รับทุนสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Lecturer Bachelor of Political Science Program, Faculty of Political Science and Law Burapha University.

Abstract

This article aims to present the roles of Khlong Mai Sub-District Community Organization Council that have driven the area development by the community to sustainably empower the area by focusing on the lesson-learned from previous studies, documents, and interviews. It was found that the important factors influencing the community development process were community leaders, public participation, unity of community residents, integration of community funds, having a community database, and community capital under the drive of various issues of the Khlong Mai Sub-District Community Organization Council e.g. community funds and welfare, housing, community enterprises, food security, serving as a platform for problem solving and community development, and the cooperation with other partnership networks. Consequently, the Khlong Mai community is one of the strongest communities that can develop their own stably and sustainably community.

Keywords: *Community Organization Council, Community Empowerment, Khlong Mai Sub-District*

บทนำ

การพัฒนาประเทศตั้งแต่เริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับแรก เมื่อ พ.ศ. 2504 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาในระดับชุมชนท้องถิ่นมาโดยตลอด กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ได้ทุ่มเทงบประมาณและบุคลากรเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ เพื่อแก้ไขปัญหาและความต้องการของประชาชนระดับรากหญ้าให้มีมาตรฐานการครองชีพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่เมื่อเปรียบเทียบกับปัญหาและความต้องการในทุกพื้นที่แล้วถือว่ายังน้อยมาก และการดำเนินงานของแต่ละหน่วยงานมีมุมมองสาเหตุของปัญหาเฉพาะด้านของตน (อินทร พิชิตตานนท์ และเดชพล ฐิตยารักษ์, 2547) ต่อมาในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศไทยที่เริ่มขึ้นในปลายปี พ.ศ. 2539 ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) มีการให้ความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง โดยการเพิ่มศักยภาพของคนและชุมชนให้เข้มแข็ง มีความพร้อมในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืนความเข้มแข็งของชุมชนจึงเป็นฐานสำคัญในการลดผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้ง

การสร้างกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืนในอนาคต (ธีรพงษ์ แก้วหาญ, 2543; สาวีณ รอดสิน, 2554)

การเสริมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง จึงเป็นดังกระแสเรียกร้องของสังคมให้หันกลับมาพิจารณา รากเหง้าของตนเอง ตั้งแต่ความเป็นจริงของสังคม กระบวนการศึกษาเรียนรู้เพื่อความเป็นไท หันมาสร้าง จิตสำนึกของความเป็นพลเมือง (Civic Consciousness) สร้างความรักในชุมชนท้องถิ่น รักในเพื่อน รอบข้าง รวมทั้งสิ่งแวดล้อม อีกทั้งการเข้าร่วมกันเป็นเครือข่ายยังเป็นการถักทอสายใยแห่งความร่วมมือ เพื่อพัฒนาสังคม ความเป็นชุมชนอิสระ หรือองค์กรแบบพลเมืองที่เข้มแข็ง มีความหลากหลาย ปราศจากการครอบงำโดยอำนาจรัฐและทุน เป็นองค์กรอาสาสมัครของสังคม เมื่อองค์กรและพลเมืองเข้าร่วมมือกัน ก็จะเกิดความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมที่จะช่วยเหลือกันแก้ปัญหาและพัฒนา เพื่อให้คนมีคุณภาพชีวิต ที่ดีและพึ่งตนเองได้ในที่สุด (โกวิทย์ พวงงาม, 2553)

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่เป็นแผนที่จัดทำขึ้นบนพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ 20 ปี มีเป้าหมายหลัก คือ การพัฒนาประเทศมุ่งสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” โดยได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศ เพื่อสร้าง ภูมิคุ้มกันและมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุล และยั่งยืน เน้นให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” สร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมของภาครัฐ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก ให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, 2560)

พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 นำมาซึ่งการเกิดขึ้นของสภาองค์กรชุมชนในพื้นที่ ต่าง ๆ มีนัยยะสำคัญว่า ต่อไปนี้ชุมชนจะสามารถกำกับทิศทางการพัฒนาชุมชนด้วยตนเอง เพื่อการสร้าง ความร่วมมือที่เข้มแข็งของชุมชนและสังคมที่จะช่วยเหลือกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน โดยที่บทบาท สำคัญของสภาองค์กรชุมชนหรือสภาผู้นำนอกจากการเชื่อมโยงเครือข่ายระดับตำบลขององค์กรต่าง ๆ แล้วก็คือ การกำกับดูแลการพัฒนาตามแผนของชุมชน มีการปรับบททวนแผนอย่างสม่ำเสมอเหมือน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา ชุมชนของคนในชุมชนท้องถิ่น โดยคนในชุมชนท้องถิ่น และเพื่อคนในชุมชนท้องถิ่น (สถาบันพัฒนาองค์กร ชุมชน (องค์การมหาชน), 2550)

ทั้งนี้กระแสในปัจจุบันก็มีชุมชนในชนบทจำนวนมากที่พัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเอง ด้วยเหตุที่ชุมชนเข้มแข็งจะช่วยให้เกิดการพัฒนายั่งยืน โดยการศึกษาบทบาท ของสภาองค์กรชุมชนในการขับเคลื่อนสู่ชุมชนเข้มแข็ง: กรณีสภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่ จังหวัด นครปฐม ซึ่งเป็นชุมชนที่เน้นการพัฒนาตำบลชุมชนเข้มแข็งอยู่บนฐานของการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงการทำงานกับหน่วยงานภาคีท้องถิ่นท้องที่ และการพัฒนาองค์กรชุมชน

ให้มีความเข้มแข็ง โดยการถอดบทเรียนการพัฒนาตำบลชุมชนเข้มแข็งของชุมชนตำบลคลองใหม่ จึงเป็นหนทางที่จะช่วยสร้างความรู้และความเข้าใจในการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเกิดองค์ความรู้และแนวทางการพัฒนาตำบลต้นแบบ อันจะเป็นประโยชน์ในการขยายพื้นที่การพัฒนากับพื้นที่อื่น ๆ ได้ต่อไป

บทบาทและหน้าที่ของสภาองค์กรชุมชน

สภาองค์กรชุมชนตำบล เป็นเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนของคนในชุมชนท้องถิ่น โดยคนในชุมชนท้องถิ่นและเพื่อคนในชุมชนท้องถิ่น (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), 2550) ซึ่งสภาองค์กรชุมชนตำบลจะเข้ามาเป็นเครื่องมือในการทำงานร่วมกันของชุมชนในท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ โดยชุมชนจะต้องแสดงจุดยืนและใช้สภาองค์กรชุมชนตำบลเป็นเวทีพูดคุยวางแผนการพัฒนา และการแก้ไขปัญหาผ่านกระบวนการรับฟังจากพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมและเข้าถึงเจตนารมณ์ร่วมกัน

สภาองค์กรชุมชนตำบลมีภารกิจตามกฎหมาย คือ (1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกองค์กรชุมชนอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะหรือวัฒนธรรมอันดีของชุมชนและของชาติ (2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกองค์กรชุมชนร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน (3) เผยแพร่และให้ความรู้ความเข้าใจแก่สมาชิกองค์กรชุมชนรวมตลอดทั้งการร่วมมือกันในการคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน (4) เสนอแนะปัญหาและแนวทางแก้ไขและการพัฒนาต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (5) เสนอแนะปัญหาและแนวทางแก้ไข หรือความต้องการของประชาชนอันเกี่ยวกับการจัดทำบริการสาธารณะของหน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (6) จัดให้มีเวทีการปรึกษาหารือกันของประชาชนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการให้ความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่มีผลหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานของรัฐซึ่งเป็นผู้ดำเนินการหรือเป็นผู้อนุญาตให้ภาคเอกชนดำเนินการต้องนำความเห็นดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาด้วย (7) ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรชุมชนในตำบลเกิดความเข้มแข็งและสมาชิกองค์กรชุมชน รวมตลอดทั้งประชาชนทั่วไปในตำบลสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน (8) ประสานและร่วมมือกับสภาองค์กรชุมชนตำบลอื่น (9) รายงานปัญหาและผลที่เกิดขึ้นในตำบล อันเนื่องจากการดำเนินงานใด ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานของรัฐ โดยรายงานต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง (10) วางกติกาในการดำเนินกิจการของสภาองค์กรชุมชนตำบล (11) จัดทำรายงานประจำปีของสภาองค์กรชุมชนตำบล รวมถึงสถานการณ์

ด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในตำบล เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทั่วไปทราบ และ (12) เสนอรายชื่อผู้แทนสภาองค์กรชุมชนตำบลเพื่อไปร่วมประชุมในระดับจังหวัดของสภาองค์กรชุมชนตำบล จำนวนสองคน (พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551, 2551)

ชุมชนเข้มแข็งกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งถือว่าเป็นกลไกที่สำคัญยิ่ง เพราะว่าการเข้มแข็งของชุมชนจะแก้ไขปัญหาทั้งในระดับชุมชน และการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศไปพร้อมกันอย่างบูรณาการ ความเข้มแข็งของชุมชนนี้เป็นรากฐานที่สำคัญของประชาสังคม (Civil Society) ที่ทุกคนเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกัน มีการทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนและสังคมร่วมกัน และยังเห็นว่าการพัฒนาชุมชนและสังคมไม่อาจสำเร็จได้ โดยการกระทำเป็นเรื่อง ๆ แยกกันไป แต่ต้องทำเชื่อมโยงอย่างมีบูรณาการร่วมกัน โดยมีความเข้มแข็งของชุมชนเป็นตัวตั้งในการพัฒนาจนผู้บริหารและนักพัฒนาได้กล่าวว่าเป็น “ทางเลือกสังคมไทย: คำตอบอยู่ที่หมู่บ้าน/ชุมชน” หรือ “การพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องสร้างพลังให้ชุมชนในท้องถิ่น โดยที่ความเข้มแข็งของชุมชนจะมีมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับชุมชนนั้น มีองค์กรชุมชนที่เข้มแข็งเพียงใด ทั้งนี้องค์กรชุมชนที่มีความเข้มแข็งจะต้องมีการเตรียมคนและชุมชน ด้วยการเสริมสร้างให้มีความเข้มแข็ง เพื่อเป็นฐานรองรับการแก้ปัญหาและการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพร้อมกันทุก ๆ ด้าน ภายใต้ภาคีความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ (เมธินา อีสริยานนท์, สกฤติ อีสริยานนท์ และศักดา ศิลากร, 2564)

บทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่กับการขับเคลื่อนชุมชนเข้มแข็ง

คลองใหม่ เดิมทีในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นพื้นที่ที่มีลำคลองธรรมชาติมากมายหลายสายด้วยกัน บรรยากาศร่มรื่น เรือกสวนไร่นามากมาย ด้วยชาวบ้านในพื้นที่ล้วนประกอบอาชีพทำนา ทำสวน และนำผลผลิตที่ได้มาแลกเปลี่ยน ซื้อขายกัน โดยใช้พาหนะ คือ เรือ ที่ชาวบ้านใช้ในการบรรทุกสินค้ามาขายกันบริเวณลำคลองสายต่าง ๆ ที่ทะลุผ่านถึงกันได้ ทำให้การค้าขายบริเวณดังกล่าวดีและสะดวกขึ้นเรื่อยมา ส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านดีขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น และชาวบ้านในละแวกนี้ต่างก็เรียกพื้นที่บริเวณนี้ว่า “คลองใหม่”

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองขึ้นใหม่ ในปี ร.ศ. 112 ที่มีการแบ่งแยกเป็นมณฑลเป็นอำเภอ เป็นตำบลขึ้น เพื่อง่ายต่อการปกครอง จึงเรียกชื่อตำบลที่ตั้งขึ้นใหม่ โดยเรียกตามชื่อคลองที่ขุดใหม่ว่า “ตำบลคลองใหม่” และใช้เรียกมาจนถึงทุกวันนี้ โดยชุมชนตำบลคลองใหม่ มีลักษณะทางภูมิประเทศ เป็นที่ราบลุ่ม มีคลองธรรมชาติ และคลองที่ขุดขึ้นมาเพื่อการเกษตร มีจำนวนประชากร 9,220 คน จำนวน 3,910 ครัวเรือน มีการประกอบอาชีพหลัก คือ เกษตรกรรม โดยการปลูกพืช ได้แก่ ฝรั่ง ชมพู่ มะพร้าว มะนาว ข้าว ถั่วเขียว ฝักต่าง ๆ อาชีพรองลงมา ได้แก่ อาชีพรับจ้าง และค้าขาย

นอกจากนี้ชุมชนตำบลคลองใหม่ ยังมีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 6 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านบางพระ หมู่ที่ 2 บ้านคลองใหม่ หมู่ที่ 3 บ้านคลองใหม่ หมู่ที่ 4 บ้านดอนทอง หมู่ที่ 5 บ้านคลองใหม่ และหมู่ที่ 6 บ้านสะแกเล็ก (สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่, 2563) โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหม่ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดกลาง โดยได้รับการยกฐานะจากสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538

สภาองค์กรชุมชนคลองใหม่ มีการจัดตั้งเริ่มต้นมาตั้งแต่วันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2553 ซึ่งในการขับเคลื่อนในช่วงแรกยังไม่ได้มีการขับเคลื่อนมากเท่าใดนัก จนมีโครงการของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. ภายใต้โครงการบ้านพอเพียงชนบท ทางสภาองค์กรชุมชนจึงเริ่มที่จะมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนขึ้นมา (การเสวนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งคลองใหม่, 26 สิงหาคม 2564)

สำหรับกระบวนการดำเนินงานในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนของสภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่ ทางสภาองค์กรชุมชนได้มีการกำหนดบทบาทสำคัญในการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่น โดยมีกระบวนการในการทำงาน ดังนี้ (สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่, 2563; การเสวนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งคลองใหม่, 26 สิงหาคม 2564)

ภาพที่ 1 กลไกการขับเคลื่อนงานขบวนองค์กรชุมชนภายในตำบลคลองใหม่

1. สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่ดำเนินการประสานความร่วมมือหรือการเชื่อมโยงกับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ทั้งในและนอกชุมชน เช่น การทำงานร่วมกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เครือข่ายสภาเกษตรกรจังหวัด เครือข่ายสภาองค์กรชุมชนจังหวัด สำนักงานเกษตรตำบล/อำเภอ/จังหวัด

โรงเรียนบ้านคลองใหม่ วัดบางช้างเหนือ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหม่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคลองใหม่ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสามพราน/จังหวัด ขบวนการองค์กรชุมชนจังหวัด เป็นต้น เพื่อเน้นการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชุมชนตำบลคลองใหม่อย่างบูรณาการ

2. สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่ดำเนินการเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันกับพื้นที่ระหว่างตำบล อันเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับสภาองค์กรชุมชนตำบลระดับจังหวัด รวมทั้งยังเป็นการเชื่อมโยงและบูรณาการการทำงานสู่ระดับจังหวัด การร่วมกันผลักดันนโยบายการบริหารจัดการร่วมกัน

นอกจากนี้กระบวนการ ขับเคลื่อนงานของสภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่ ในโครงการบ้านพอเพียงชนบท ซึ่งในปีแรกของการดำเนินงาน ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์การมหาชน (พอช.) โดยผ่านมายังกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคลองใหม่ เนื่องจากในขณะนั้นการขับเคลื่อนงานสภาองค์กรชุมชนยังขาดความต่อเนื่องและขาดบุคลากรที่มีความเข้าใจในการขับเคลื่อนงาน ส่วนปีที่สองเป็นการขอรับการสนับสนุนงบประมาณ โดยผ่านสภาองค์กรชุมชนตำบล และใช้การทำงานแบบบูรณาการร่วมกับกองทุนสวัสดิการชุมชนและกองทุนหมู่บ้าน รวมทั้งการเชื่อมโยงการทำงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการดำเนินงานอย่างบูรณาการและสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนงบประมาณด้านการจัดสวัสดิการจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประจำทุกปี

การขับเคลื่อนงานของสภาองค์กรชุมชนกับกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคลองใหม่ จึงเป็นการทำงานที่บูรณาการกันทั้งในด้านข้อมูลผู้เดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัย ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการในชุมชน เพื่อเข้าถึงการดูแลช่วยเหลืออย่างแท้จริง ทั้งในเรื่องของการแก้ไขปัญหาด้านที่อยู่อาศัยและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนไป พร้อม ๆ กัน

โดยการดำเนินงานภายใต้โครงการบ้านพอเพียงชนบทในช่วงแรกนั้น เป็นการขับเคลื่อนงานที่ไม่มียกงบประมาณสนับสนุนในด้านการจัดประชุม การสำรวจข้อมูลเชิงพื้นที่ การจัดทำเอกสารเสนอโครงการ การเสนอโครงการ ค่าแรงงานช่าง และการปิดโครงการ เป็นช่วงที่อาศัยความเสียสละของคณะทำงานสภาองค์กรชุมชน ผู้นำชุมชน ในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนในชุมชนไปพร้อม ๆ กับการบูรณาการงบประมาณจากกองทุนต่าง ๆ ในชุมชนเข้าด้วยกัน เพื่อรองรับการทำงาน of โครงการที่เข้ามาสู่ชุมชน

ดังนั้น สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่ จึงเป็นองค์กรหลักในการสำรวจ จัดเก็บ ข้อมูลปัญหาความเดือดร้อนของผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ ผู้พิการในชุมชน เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการจัดสวัสดิการชุมชน การพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ และการส่งต่อข้อมูลให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น กองสวัสดิการสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหม่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครปฐม และหน่วยงานภาคีอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมสนับสนุนชุมชน

โดยใช้ฐานข้อมูลเดียวกัน จึงถือได้ว่าสภาองค์กรชุมชนตำบลและกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคลองใหม่ ทำงานพัฒนาร่วมกันเป็นเนื้อเดียวกัน (การเสวนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งคลองใหม่, 26 สิงหาคม 2564)

เป้าหมายในการขับเคลื่อนชุมชนเข้มแข็งของสภาองค์กรชุมชนคลองใหม่

ในการขับเคลื่อนชุมชนสู่ความเข้มแข็งของสภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่ มีเป้าหมายในการขับเคลื่อนที่สำคัญ (สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่, 2563) คือ

1. การให้คนในชุมชนท้องถิ่นมีความรัก ความสามัคคี ความปรองดองกันทางการเมืองท้องถิ่น ไม่มีการแบ่งฝ่ายเลือกข้าง เพื่อที่จะนำมาสู่การพัฒนาชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป
2. การให้เกิดประชาธิปไตยภายในระดับครอบครัว เพื่อเป็นการเรียนรู้และจะนำไปสู่ประชาธิปไตยในระดับหมู่บ้านและตำบล อันจะก่อให้เกิดการเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนที่ยั่งยืนร่วมกัน
3. การมีความซื่อสัตย์ของผู้นำในชุมชนต่อการบริหารจัดการชุมชนท้องถิ่นของตนเอง
4. การให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการทำแผนเพื่อพัฒนาชุมชน เพื่อให้ตรงกับความต้องการของคนในชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งจะนำมาสู่ชุมชนที่พึ่งพาตนเองได้

นอกจากนี้แล้ว ทางสภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่ยังมีความต้องการให้สมาชิกในชุมชนมีความเข้มแข็งและกลายเป็นองค์กรที่สามารถบริหารงานพัฒนาชุมชนให้เกิดความก้าวหน้าและมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ก็เพื่อให้สภาองค์กรชุมชนคลองใหม่เป็นจุดศูนย์รวมคนที่มีความต้องการหรือมีอุดมการณ์การพัฒนาชุมชนอย่างแท้จริง ดังนั้น การจัดการชุมชนเข้มแข็งหรือการจัดการสวัสดิการต่าง ๆ จึงเป็นไปเพื่อประโยชน์ของสมาชิกชุมชนอย่างทั่วถึงและเข้าถึงได้ของทุกคนในชุมชน เพื่อเป็นสวัสดิการในการดูแลทุกคนในชุมชน อย่างเช่น การจัดสวัสดิการจัดงานศพให้กับสมาชิกที่ไม่สามารถดำเนินการจัดงานได้ เพื่อเป็นการคลายความทุกข์และความกังวลของชาวบ้านลง เป็นต้น

ดังนั้นแล้ว การขับเคลื่อนสวัสดิการของทางสภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยทางสภาองค์กรชุมชนมีการวางเป้าหมายของการจัดสวัสดิการชุมชน ดังนี้

1. เป็นสวัสดิการที่ชาวบ้านเข้าถึงง่ายที่สุด ใช้เงินน้อยที่สุด มีการช่วยเหลือมากที่สุด การทำงานจะต้องบรรลุเป้าหมายในการดูแลช่วยเหลือในทุกภาวะทุกวิกฤติของชาวบ้านชุมชน
2. เป็นการใช้เทคโนโลยีในการทำงาน เพื่อให้ง่ายต่อการจัดการงานทะเบียนและการอัปเดตข้อมูลงานทะเบียนต่าง ๆ ของชุมชน อันจะทำให้การเข้าถึงข้อมูลนั้นง่ายขึ้น และจะก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์เพื่อการทำงานด้านสวัสดิการของชุมชน รวมถึงการขอรับงบประมาณสนับสนุนจากทางองค์การบริหารส่วนตำบลหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เข้ามาช่วยเหลือในชุมชนก็จะสามารถมีข้อมูลและได้รับการพิจารณาให้งบประมาณสนับสนุนการทำงานเพื่อชุมชนต่อไป นอกจากนี้การมีข้อมูลที่เป็นระบบ

จะทำให้สามารถระบุกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนาว่าเป็นใครหรือควรจะมีกลุ่มช่วงอายุเท่าไร เป็นต้น (การเสวนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งคลองใหม่, 26 สิงหาคม 2564)

การเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายของชุมชนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนสู่ความเข้มแข็ง

จากการถอดบทเรียนการพัฒนาตำบลชุมชนเข้มแข็งของสภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่ มีการเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ในการเสริมสร้างการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้สามารถขับเคลื่อนและแก้ไขปัญหาในชุมชนได้ดังนี้ (การเสวนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งคลองใหม่, 26 สิงหาคม 2564; สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่, 2563)

1. การบูรณาการบ้าน วัด โรงเรียน โดยเข้ามาเป็นกลุ่มหนุนเสริมการทำงานของสภาองค์กรชุมชนคลองใหม่ เช่น วัดบางช้างเหนือ โดยจะมีการเข้าไปช่วยเหลือและการดูแลกลุ่มผู้ด้อยโอกาส ผู้ป่วยติดเตียง เป็นประจำทุกเดือน ด้วยการแจกจ่ายถุงยังชีพไปยัง 47 ครัวเรือน เป็นต้น

2. องค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหม่ โดยเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น ในสถานการณ์โควิด 19 มีการดูแลด้านอาหาร การพ่นฆ่าเชื้อโรค การรับคนป่วยเข้ามาดูแลในศูนย์พักคอย เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว ทางองค์การบริหารส่วนตำบลยังเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานและขับเคลื่อนการทำงานของสภาองค์กรชุมชน รวมถึงการสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานให้กับสภาองค์กรชุมชน เพื่อผลประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาของชุมชนร่วมกัน

3. การเชื่อมโยงภาคีสถาบันการศึกษา อาทิ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยเข้ามาให้ความช่วยเหลือในด้านสุขภาพของชุมชน เช่น มีการเข้ามาตรวจสอบสุขภาพของชาวบ้าน เป็นต้น ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกในชุมชนตำบลคลองใหม่อย่างมาก และมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม โดยเข้ามาภายใต้โครงการปันสุข ซึ่งเป็นโครงการที่มีการมอบถุงยังชีพให้กับกลุ่มเปราะบางในชุมชน

4. สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครปฐม (พมจ. นครปฐม) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) และวัฒนธรรมจังหวัด โดยเข้ามาพัฒนาชุมชนและเข้ามาหนุนเสริมกิจกรรมของทางสภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่

5. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) (พอช.) โดยเข้ามาพร้อมกับโครงการบ้านพอเพียงชนบท รวมทั้งมีการขับเคลื่อนผ่านเศรษฐกิจและทุนชุมชน มีโครงการเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชน และโครงการตำบลเข้มแข็ง

ทั้งนี้ในการเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายของสภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่ จะพบว่าทั้งเครือข่ายที่อยู่ภายในชุมชน และเครือข่ายที่อยู่ภายนอกชุมชน และมีความหลากหลายของภาคี ทั้งในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรทางศาสนา สถาบันการศึกษา และหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งองค์กรภาคีต่าง ๆ ที่เข้ามานั้น ก็ได้สนับสนุนให้ชุมชนสามารถแก้ไขปัญหา และพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้นตามเป้าหมายของชุมชน

ผลของการพัฒนาสู่ชุมชนเข้มแข็งของสภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากกระบวนการพัฒนาพื้นที่ตามมิติของชุมชนเข้มแข็ง 4 มิติของสภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่ สามารถอธิบายได้ดังนี้ (การเสวนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งคลองใหม่, 26 สิงหาคม 2564)

มิติที่ 1 คนมีแนวคิดและความสามารถที่เพิ่มขึ้น

1. สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่มีผู้นำชุมชนที่มุ่งพัฒนาชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาดำเนินการร่วมกัน อันทำให้เกิดการบูรณาการการทำงานระหว่างผู้นำชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล และสภาองค์กรชุมชน

2. สมาชิกในชุมชนมีเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ กับทางสภาองค์กรชุมชน อันเป็นการเสริมสร้างการรับรู้และการทำงานของสภาองค์กรชุมชนผ่านการจัดสวัสดิการชุมชน ซึ่งทำให้ชาวบ้านได้รับผลประโยชน์จากการขับเคลื่อนงานด้านสวัสดิการต่าง ๆ

มิติที่ 2 คุณภาพชีวิตคนในชุมชนที่ดีขึ้น

1. สภาองค์กรชุมชนมีการผนวกการจัดสวัสดิการขององค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน เพื่อเน้นการแก้ไขปัญหาของชุมชนเป็นสำคัญ โดยที่การจัดการสวัสดิการและกองทุนต่าง ๆ อย่างบูรณาการเข้าด้วยกัน จะช่วยส่งเสริมให้การจัดการความช่วยเหลือและสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนสามารถดำเนินการร่วมกันได้

2. สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่มีเป้าหมายการจัดสวัสดิการที่ต้องการให้ชาวบ้านเข้าถึงง่ายที่สุด ใช้เงินน้อยที่สุด มีการช่วยเหลือมากที่สุด การทำงานจะต้องบรรลุเป้าหมายในการดูแลช่วยเหลือในทุกภาวะทุกวิกฤติของชาวบ้านชุมชน

มิติที่ 3 ชุมชนมีการปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์โครงสร้าง/นโยบาย

1. สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลของชุมชน เพื่อเป็นฐานของการจัดสวัสดิการชุมชน ซึ่งการปรับเปลี่ยนวิธีการที่เหมือนชุมชนอื่น ๆ จึงทำให้การใช้ประโยชน์ของข้อมูลเพื่อการขอรับงบประมาณต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงสามารถทำได้โดยง่าย

2. สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่มีการบูรณาการแผนงานการทำงานร่วมกันกับองค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหม่ ส่งผลให้การดำเนินการต่าง ๆ ในด้านนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาและสนับสนุนความช่วยเหลือให้แก่สมาชิกชุมชนจึงเป็นการทำงานที่ประสานกันเป็นหนึ่งเดียว

มิติที่ 4 องค์กรชุมชนเข้มแข็งมีความสามารถในการบริหารจัดการ

1. สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่มีการเสริมสร้างความเข้มแข็งผ่านการประสานการทำงานเข้ากับหน่วยงานราชการภายในพื้นที่ รวมถึงการประสานเชื่อมโยงกับหน่วยงานภายนอก เพื่อขอรับการสนับสนุนการดำเนินการต่าง ๆ ของสภาองค์กรชุมชนอีกด้วย

2. สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่มีความพยายามที่จะเป็นจุดศูนย์กลางรวมคนที่มีความต้องการหรือมีอุดมการณ์ในการพัฒนาชุมชนอย่างแท้จริงให้เข้ามาทำงานร่วมกับทางสภาองค์กรชุมชน เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนและแก้ไขปัญหาของชุมชนตำบลคลองใหม่

ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการพัฒนาชุมชนในการขับเคลื่อนสู่การเป็นตำบลชุมชนเข้มแข็ง

จากการถอดบทเรียนการพัฒนาตำบลชุมชนเข้มแข็งของชุมชนตำบลคลองใหม่นั้น พบว่ามีปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จที่เกิดจากกระบวนการพัฒนาชุมชนในการขับเคลื่อนสู่การเป็นตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง ดังนี้ (การเสวนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งคลองใหม่, 26 สิงหาคม 2564; อนุพงษ์ จรธรรมย์, 2564: สัมภาษณ์)

1. ผู้นำชุมชน โดยเฉพาะคณะทำงานภายในสภาองค์กรชุมชนมีความเสียสละในการทำงานเพื่อขับเคลื่อนและพัฒนาชุมชนตำบลคลองใหม่ ซึ่งส่งผลให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาและการจัดการสวัสดิการของชุมชนเป็นไปอย่างเรียบร้อยและประสบความสำเร็จ

2. การมีส่วนร่วมและความสามัคคีของคนในชุมชน ในการขับเคลื่อนงานและกิจกรรมของสภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่จะเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิก สมาชิกในชุมชนตำบลคลองใหม่มีความรักใคร่ มีความปรองดองกัน ถึงแม้จะมีความเห็นต่างกันอยู่บ้างในบางครั้ง แต่ก็เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมทำให้การขับเคลื่อนด้วยการทำงานของสภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่เป็นไปด้วยดีตลอดมา

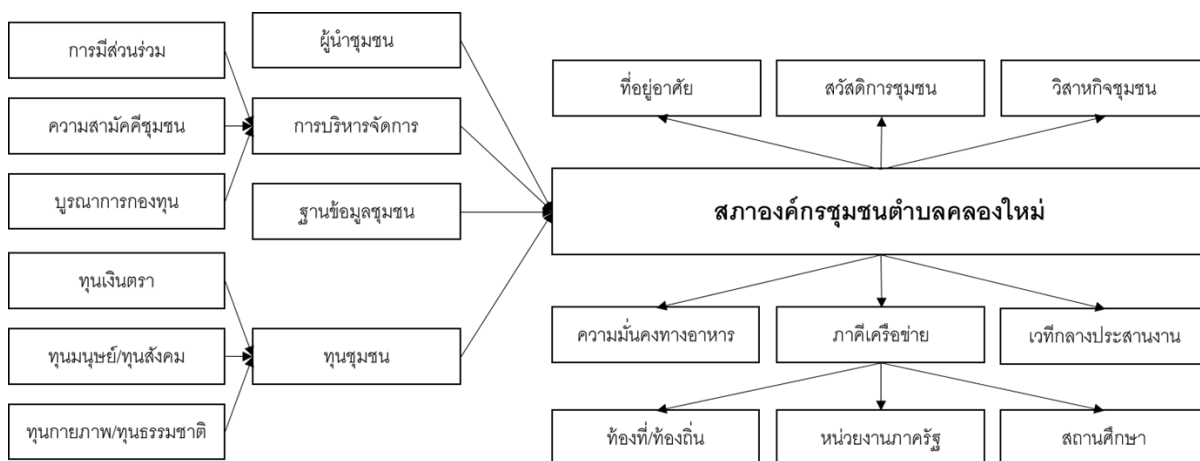
3. ทุนชุมชนและการบูรณาการกองทุนต่าง ๆ ของชุมชน ซึ่งสภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่มีการบูรณาการกองทุนต่าง ๆ ภายในชุมชนเข้าด้วยกัน เน้นการใช้ภาคี งบประมาณ และกองทุนต่าง ๆ เข้ามาช่วยเหลือและเสริมสร้างการจัดสวัสดิการชุมชน

4. การมีฐานข้อมูลของชุมชน สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่มีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจข้อมูลชุมชน เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับการตัดสินใจจัดสวัสดิการของชุมชน จึงทำให้งานของสภาองค์กรชุมชนและการจัดสวัสดิการของชุมชนรวมเป็นเนื้อเดียวกัน รวมถึงการใช้ฐานข้อมูลชุมชนเดียวกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ทำให้ทิศทางในการพัฒนาและแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ จึงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน หนุนเสริมซึ่งกันและกัน

5. ภาคีเครือข่าย สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่มีการสร้างภาคีเครือข่ายระหว่างชุมชน รวมทั้งหน่วยงานทั้งภายในชุมชน เช่น สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่มีการทำงานร่วมกันระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับสภาองค์กรชุมชน โดยการมีเป้าหมายร่วมกันในการแก้ไขปัญหาและการจัดการสวัสดิการของชุมชน เป็นต้น และภายนอกชุมชน เพื่อผลประโยชน์ของสมาชิกภายในชุมชนคลองใหม่ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการทำงานของสภาองค์กรชุมชนองค์กรสวัสดิการชุมชน และองค์กรการเงินชุมชน

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการถอดบทเรียนการพัฒนาตำบลชุมชนเข้มแข็งของชุมชนตำบลคลองใหม่นั้น สามารถสรุปกระบวนการดำเนินงานออกเป็นแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ 2 แผนภาพการพัฒนาชุมชนในการขับเคลื่อนสู่การเป็นตำบลชุมชนเข้มแข็งของสภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่

จากภาพข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่ จังหวัดนครปฐม สามารถพัฒนาชุมชนในการขับเคลื่อนสู่การเป็นชุมชนเข้มแข็ง โดยปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จที่เกิดจากกระบวนการพัฒนาชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชน ความสามัคคีของคนในชุมชน การบูรณาการกองทุนต่าง ๆ ของชุมชน การมีฐานข้อมูลของชุมชน และทุนชุมชน ต่างมีผลในการขับเคลื่อนสู่การเป็นชุมชนเข้มแข็ง โดยผ่านการขับเคลื่อนประเด็นงานต่าง ๆ ได้แก่ กองทุนและสวัสดิการชุมชน ที่อยู่อาศัย วิสาหกิจชุมชน การสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร การเป็นเวทีกลางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน และการทำงานประสานเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ทั้งหมดนี้ส่งผลให้ชุมชนตำบลคลองใหม่เป็นหนึ่งในชุมชนที่มีความเข้มแข็งที่สามารถพัฒนาชุมชนของตนเองได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

ทั้งนี้ข้อเสนอในการขับเคลื่อนสู่ชุมชนเข้มแข็งของชุมชนตำบลคลองใหม่นั้น มีประเด็นที่สำคัญ คือ

1. การพัฒนาสภาองค์กรชุมชนให้เป็นแกนกลางการพัฒนาพื้นที่ ที่ประสานความร่วมมือและเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีทิศทางในการขับเคลื่อนร่วมกัน ซึ่งอาจจะเป็นไปในรูปแบบของการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ และทิศทางการพัฒนาของตำบลร่วมกัน

2. การพัฒนาทุนทางการเงินโดยการเชื่อมโยง หรือบูรณาการกองทุนกลุ่มออมทรัพย์ หรือองค์กรการเงินระดับชุมชน/หมู่บ้าน เป็นเครือข่ายระดับตำบล/เมือง หรือยกระดับเป็นสถาบันการเงิน

ชุมชนระดับตำบล/เมือง เพื่อให้เกิดเป็นสถาบันการเงินชุมชนที่เป็นทุนให้กับสมาชิกในชุมชนเพื่อชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งในการขับเคลื่อนสู่ชุมชนเข้มแข็งนั้น ทุนทางการเงินก็เป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งนั่นเอง

3. การขยายระบบสวัสดิการชุมชนในการสร้างความเท่าเทียมกัน และแบ่งปันช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน ให้มีความครอบคลุมสมาชิกทุกคนทุกระดับ รวมถึงการเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายโดยเฉพาะภาคเอกชนในพื้นที่ในการเข้ามาสนับสนุนระบบสวัสดิการชุมชน

4. การพัฒนาทรัพยากรบุคคลในตำบลเพื่อขับเคลื่อนงาน โดยเฉพาะการที่ส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่และเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารและขับเคลื่อนสภาองค์กรชุมชน เพื่อเป็นการสานต่อและสืบทอดการพัฒนาชุมชนต่อไป

5. การเสริมสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการชุมชนสู่ชุมชนจัดการตนเองที่มีความเข้มแข็ง ยั่งยืน โดยการจัดทำฐานข้อมูลชุมชนและการใช้ระบบสารสนเทศชุมชน การเชื่อมโยงภาคีเครือข่ายภายใน (ชุมชน) ภาคีเครือข่ายภายนอก (ชุมชน) และสถาบันการศึกษา การผลักดันไปสู่การมีกิตติการร่วมหรือธรรมนูญชุมชน และการส่งเสริมให้ชุมชนมีระบบธรรมาภิบาลในทุกภาคส่วนของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

การเสวนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งคลองใหม่. (2564, สิงหาคม 26). นครปฐม: สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่.

โกวิท พวงงาม. (2553). *การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.

ธีรพงษ์ แก้วหาวงษ์. (2543). *กระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็ง: ประชาคม ประชาสังคม*.

ขอนแก่น: โครงการจัดตั้งมูลนิธิเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ชมรมนักวิชาการสาธารณสุขภาคตะวันออกเฉียงใต้.

พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551. (2551). *ราชกิจจานุเบกษา*. (เล่มที่ 125). ตอนที่ 31 ก (31 มกราคม).

เมทินา อีสริยานนท์, สกฤติ อีสริยานนท์ และศักดา ศิลากร. (2564). แนวทางการพัฒนาชุมชนเข้มแข็งสู่การจัดการตนเองอย่างยั่งยืนของตำบลทุ่งโพธิ์อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 10 (2), 15-30.

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2550). *สภาองค์กรชุมชน รวมพลังสร้างความเข้มแข็งของชุมชน*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน).

สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่. (2563). *โครงการตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็งตำบลคลองใหม่: เอกสารประกอบการถอดบทเรียนสภาองค์กรชุมชนคลองใหม่*. นครปฐม: สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่.

สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่. (2564). โครงการเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชน ปี 2564 ตำบลคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม: เอกสารประกอบการถอดบทเรียน

สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่. นครปฐม: สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่.

_____. (2564). ผลการประเมินตำบลต้นแบบชุมชนเข้มแข็ง ชุมชนตำบลคลองใหม่ จังหวัดนครปฐม: เอกสารประกอบการถอดบทเรียนสภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่. นครปฐม: สภาองค์กรชุมชนตำบลคลองใหม่.

สาวิณี รอดสิน. (2554). ชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาชุมชนบ้านปางจำปี ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

อนุพงษ์ จรรัมย์. (2564). สัมภาษณ์. 26 สิงหาคม.

อินทร พิษิตตานนท์ และเดชพล ฐิตยารักษ์. (2547). ชุมชนเข้มแข็ง: หนทางสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. วารสารเศรษฐกิจและสังคม, 41 (6), 11-16.